

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
Istolp, peti-vrste
maloglasni po 15c
in 2D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
rozen, ponedeljek
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Protislovenska špekulacija

Še l. 1927. je dejal St. Radič, da je bil največji uspeh, ki ga je dosegla HSS s svojim vstopom v vlado ta, da je odletela iz nje SDS. Nič manj krepko pa tudi ni pri vsaki priliki naglašal g. Svetozar Pribičević svojega nasprotstva do HSS in aksiom jugoslovanske notranje politike je bil, da ni bolj nasprotnih si strank, kakor sta SDS in HSS.

Naenkrat pa je prišlo presenečenje in HSS je sprejela SDS v koalicio. Največji nasprotniki sta si podali roke in javnost je doživela ta čudež, da je najbolj hvalil in povzdigoval Radiča isti g. Svetozar Pribičević, ki je dal včasih s takim ponosom zapreti Radiča. In voditelji SDS, zlasti pa njen slovenski del, ki so poznali včasih Radiča le kot seperatista in izdajalca skupne domovine, so na mah postali največji hvalivci Radiča ter govorili o njem le še kot o rešitelju domovine.

Odkod ta nepričakovana sprememba, kje je vzrok te nenadne spreobrnitve? Gospodje od SDS pojasnjujejo svojo pot v Damask tudi z načelnimi vzroki in pravijo, da jih je združila z radičevci skrb za demokracijo in kmetsko misel ter skupen boj za enakopravnost. Ker se vse to tudi lepo sliši, ni dvoma, da se bo na novo tudi marsikaj naivnežev in političnih lahkovernežev, ki bodo vsem tem lepim besedam tudi verjeli. Toda, kdor količjak zasleduje jugoslovansko politiko, bo imel za vse te besede le pomilovalen nasmeh.

Kako je SDS pojmovala in izvajala demokracijo, je vendar še dobro znano in zlasti Hrvatje bi vedeli o tem mnogo povedati. Ne samo tisti, ki so zaradi demokracističnosti SDS sedeli po zaporih in ječah ali pa vsled iste demokracističnosti plačevali težke globe, temveč še bolj vedo ti sorodniki onih hrvaških kmetov, ki so morali v prerani grob, ker je tako zahtevala čisto posebna demokracističnost SDS. In sedaj naj bi ta demokracija SDS povzročila koalicio HSS in SDS? Ne bodite smešni!

Prav tako smešen pa je argument, da je SDS šla pod okrilje HSS, ker je naenkrat odkrila svojo ljubezen do kmetске misli. Mnenja smo, da se mora tu smejati še celo g. Pucelj. Saj je samo zato nastala SKS, tako so vendar zatrjevali njeni voditelji, da ubije ono čudno kmetsko misel, kakor so jo propagirali stari kranski liberalci, vzorniki in predniki g. Žerjave. Sedaj pa naj bo kmetska misel argument za KDK. Gospodje, ne tako debelili!

Pa tudi tista lepa pesem o enakopravnosti ne velja. G. Pribičević in njegov manjši drug g. Žerjav sta imela dovolj prilike, da to enakopravnost tudi izvedeta, a nista hotela, ker sta raje opravljala službo za Belgrad. Baš v tem je bilo jedro vse politike SDS. Služiti slepo in fanatično Belgradu za ceno politične moči v Sloveniji in na Hrvaškem, to je bila vsa ideja in vsa politična koncepcija SDS. V tej ideji pa je tudi jedro sedanje špekulacije SDS, da je v koalicio z radičevci.

Ko je namreč zmagala misel sporazuma in so prečanski žandarji odveč, tedaj je bila tudi vsa stavba SDS v težki nevarnosti, da se poruši. V tej sili, ko niso vedeli generali SDS, kako bi se rešili, ko niso vedeli, ali bi šli na levo ali desno, so se spomnili svoje stare ideje in jo skušali še enkrat izvesti, čeprav v drugi obliki.

Če nas ne potrebuje več Belgrad, nas bo pa potreboval Zagreb in če smo prej vladali nad Slovenijo s pomočjo, ki jo nam je dal Belgrad, bomo pa sedaj vladali s pomočjo Zagreba. In zato bomo storili vse, kar bo Zagreb zahteval, zatajili svoje jugoslovenstvo in svoj centralizem, samo da nam bo dal Zagreb možnost, da vladamo v Sloveniji po svoji mili volji. Kakšno pa je to vladanje, je v Sloveniji še dobro v spominu.

Tako je bila špekulacija slovenske SDS, ko je vstopila pod patronanco Zagreba in takšen je njen račun danes. Ta špekulacija pa je čisto protislovenska in tudi protijugoslovanska. Ne pomeni nič drugega, ko izigravanje Hrvatov proti Slovencem in je natančno tako napačna, kakor je bilo prej izigravanje Srbov proti Hrvatom. Zlasti pa je ta špekulacija protislovenska, ker zavestno onemogoča združeno Slovenijo in mesto tega hoče, da Zagreb majorizira Slovenijo. Slovenci pa prav nič ne potrebujejo nobene majorizacije in zato bo ta načrt stranke g. Žerjave propadel enako nestvarno, ko prejšnja špekulacija na pomoč Belgrada.

V tej protislovenski špekulaciji je jedro vse politike slovenske SDS, v tem pa je tudi njena obsodba. Kajti stranka, ki hoče vladati doma s tujo pomočjo, je obupala sama nad seboj, ker ve, da ji je pot do ljudskega zaupanja zaprta.

Vlada ostane nespremenjena

aBelgrad, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Zadnje dni se je mnogo pisalo o rekonstrukciji vlade. Ni manjkalo glasov, ki so vedeli povedati, da pride do spremembe vlade in da imamo pričakovati morebitno volivno vlado. Zlasti je bilo mnogo glasov o spremembi v notranjem ministru. Na to mesto naj bi demokrati kandidirali ali Kosto Timotijević ali Dragutina Pečiča, oziroma radikali enega izmed svojih. Celu Vukičević je prišel v poštev. Drugi krogi so silili v to ministru Ljubo Davidoviča oziroma celo Aco Stanojeviča. Zdelo se je, da hočejo nekateri nezadovoljniji podtakniti ogenj, ko ni delavcev v parlamentu.

Poudarjamo, da so te kombinacije širili popolnoma neodgovorni politiki, ki so ali osebno užaljeni ali pa v volivnem okraju ne prosperajo. Te vesti so se razblinile že ob značaju vlade. Koroščeva misija, ki pomenja pomirjenje v državi, njegove izjave ter sklep vlade, ki je ponovno zatrdila, da se ta politika nadaljuje, je te kombinacije razblinil ravno, ko se je pričelo delati v parlamentu. Poudarjamo, da je bil tako demokratiški kakor radikalni del v kabinetu soglasno za to politiko in da so torej odgovorni činitelji zagovarjali vedno isto politiko. Da pa je pri gotovih politikih zavladalo trenutno nerazpoloženje, je bilo pričakovati iz značaja notranjega ministristva.

Da je bilo vse dosedanje govorenje le prazno sklepanje, potrjuje redno zasedanje skupščine, ki se v ponedeljek sestane, in zlasti intenzivno delovanje na proračunu, ki je najverneje zrelo notranje državne politike. Na drugi strani pa celo tisti, ki so dosedaj na kombinacije mislili, priznavajo danes, dani ne o rekonstrukciji ne o spremembi vlade nobenega govora. Tako se govorjajo nocojšnje »Novosti«, da so demokrati le za to, da se spremenijo njihovi člani v vladi, oziroma da so to tendenco v svojem klubu zagovarjali tudi radikali. Današnja »Pravda« pa pravi, da je sedanja vlada edino možna kombinacija. Sprito parlamentarnih razmer kot so, da je ta rešitev edina.

Grisogono proti Zagrebu

č Split, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je tukaj vršila konferenca SDS, na kateri je govoril bivši minister za pravosodje dr. Grisogono. V javnosti se je dalje časa govorilo, da Grisogono ne odobrava politike KDK in da ima glede mnogih vprašanj aktualne politike svoje lastno mnenje, ki je v nasprotju z uradnim mnenjem in stališčem vodstva KDK. Radi tega se je njegov govor pričakoval z velikim zanimanjem. Govoril je o srbskem hegemonizmu. Nato je kritiziral delo nekaterih krogov KDK.

»Nastane vprašanje, kdo hoče hegemonijo, ali vsa Srbija ali kdo drugi. V programih je ni, ne v demokratskem, ne v radikalnem programu ni hegemonija zapisana. To je v nekih neznanih silah, ki bi mogle biti tako v vojnih kakor v diplomatskih krogih, in ki najdejo način, da vplivajo na razne činitelje.

V Zagrebu je danes zbrana borba proti srbijski hegemoniji. KDK je v prvi vrsti sestavljena zato, da zruši to hegemonijo in ustvari enakost in da evropeizira celo državo. 20. junij je pretresel program koalicio. Toda mi nismo v svojem programu niti za trenutek opustili ideje, da je treba popraviti celo državo. Demokracija mora prodrati v celo državo. Po Radičevi smrti se je pripetilo v nekaterih krajih, da se je naš program preveč omejil. Ponekod je nevarnost, da se ne bi napravile velike napake. To je preveliko obnavljanje plemenskega nacionalizma. V Zagrebu so nekateri pojavi, ki nas morajo zaskrbeti. Treba jim je napraviti konec. Tu je predvsem čezmerno gojenje plemenskega nacionalizma. Kakor sem zvedel, se v Zagrebu pripravlja neka spomenica, ki bi se imela nasloviti na Mussolinija in na Horthyja. V spomenici bi se ta

dva zagotavljala, da, čim Hrvatska postane svobodna, ne bo ničesar storila proti Budimpešti in Rimu, ker so to naši naravni prijatelji. Z njimi moramo biti zavezniki. Smatra se, da je to akcija neodrasle mladine in da to izvira iz zagrebske nenacionalne Vlaške ulice, ki se ne more ogreti za velike ideale in ki nima v svojem srcu vse zedinjene države in ki bi se zadovoljila s Hrvatsko s par županijami.

Ne sme se dovoliti, da bi šle mase tako daleč, da bi moralo vodstvo nekega dne delati koncesije na škodo svojega programa in državnega življenja.

č Zagreb, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Tukajšnja javnost smatra, da je Grisogono s tem obtožil delo radičevcev v KDK, ker da pripravljajo akcijo v inozemstvu, predvsem v Italiji in na Madžarskem, v kar pa se ne verjame. Misli se, da je Grisogono s to izjavo postal v KDK nemogoč. Poroča se v zvezi s tem, da se med samostojnimi demokrati razmnožijo vesti, da so radičevci poslali dve delegaciji Mussoliniju, ki da je eno izmed njih sprejel.

a Belgrad, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Veliko pozornost je vzbudil tako vladnih kakor v opozicijskih krogih govor Grisogona v Splitu. Kar je bilo že vsem jasno, je potrdil Grisogono, namreč da je razmerje med radičevci in samostojnimi demokrati nezgodno in neneravno in da samostojni demokrati sami ne odobravajo Pribičevićeve politike, ki gre za golim oportunizmom. Veliko ogorčenje, ki so vzbudila Grisogonova razkritja, da gre zagrebska opozicija tako daleč, da paktira z Budimpešto in Rimom ter da označuje madžarske in italijanske fašiste za prijatelje jugoslovanskega naroda.

Reakcija na soc. bojkot KDK

Belgrad, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Ravnatelj Poštne hranilnice dr. Nedeljković je v »Vremenu« napisal članek, ki izzveni v »Srbu na okup«. Ministra dr. Angelinovič in dr. Kujundžić članarja ostro zavračata. Članek se smatra kot reakcija na bojkot KDK.

Profesorska imenovanja

a Belgrad, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Ravnatelj Boris je nastavljen za suplenta v Novem mestu. Profesor Ivan Dolenc je dobil enoleten dopust, ker je nastopil v skupščini kot stenograf. Profesor Detela na I. drž. gimnaziji je na lastno prošnjo vpokojen.

Belgraiske vesti

Finančni delegati so končali priprave za proračun.

Vodje demokratov so na sestanku sklenili intenzivno delati v novem skupščinskem zasedanju.

Poslanci KDK so prišli v Belgrad po dnevnice, pa jih niso dobili.

V ponedeljek bo prva skupščinska seja.

V Splitu je vloženih 11 kandidatnih list za občinske volitve.

Polovična vožnja udeležencem otvoritve muzeja v Ptuju je dovoljena pod običajnimi pogoji za 3., 4. in 5. novembra. — Dr. Remec.

Delen uspeh francoskih katoličanov

v Pariz, 2. nov. (Tel. »Slov.«) V vladi je prišlo do popolnega sporazuma o členih 70 in 71 finančnega zakona, ki govorita o ugodnosti katoliškim redovom. Kongregacije, katerim je dovoljena vrnitev v Francijo, so v novem tekstu imenoma označene in je njihovo število zaenkrat omejeno na pet. Istotako se je sklenilo, da se v najkrajšem času predloži nov zakon, ki bo določal podrobnosti in daljine ugodnosti v pomirljivem pravcu. Kljub veliki protipropagandi od strani nasprotnega časopisa in veliki organizirani mednarodni propagandi židovskega in frimazonskega časopisa je francoska vlada s temi sklepi vsaj deloma ugodila zahtevam katoliškega prebivalstva. Z ozirom na splošno razpoloženje pa je pričakovati, da bodo temu koraku sledili še nadaljni in da bodo katoliki v Franciji prišli do vseh svojih pravic.

Po vrnitvi Zeppelina

v Friedrichshafen, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov »Graf Zeppelin« je po 71 urah došel na letališče v Friedrichshafen včeraj zjutraj ob 7.8 srednjeevropskega časa. Velikanska množica ljudstva je z velikim navdušenjem sprejela prihod zrakoplova in prirejala dr. Eckenerju ogromne manifestacije. Evropsko obalo je zrakoplov dosegel pri Nantesu, potem pa je letel v črti Tour—Le Bourget—Dijon—Kleinhuningen—Basel—Meiningen—Schaffhausen—Bodensko jezero—Friedrichshafen. Zrakoplov se je spustil na zemljo šele podnevi, ker bi bilo pristajanje ponoči zelo težavno. Po pristanku je izjavil dr. Eckener novinarjem, da je bilo potovanje deloma zelo težko, ker je zrakoplov skor polovico pota prevozil v megli. Na potu je bilo večkrat treba zahtevati informacije o geografskem položaju, ki so bile večkrat netočne. Izjavil je, da je s tem poletom dokazana možnost rednega zračnega prometa med Evropo in Ameriko. Na vsem potu se ni pokvaril noben stroj in noben pomočni aparat. Najboljši dokaz za solidnost »Zeppelina« je ta, da je mogel nadaljevati pot kljub poškodbam brez vsake tuje pomoči. Potniki, ki so potovali s »Zeppelinom«, so s potovanjem v zrakoplovu zelo navdušeni. Gospa Adams je izjavila, da ni polet s »Zeppelinom« nobeno junaštvo, ker se udobneje sploh ne more potovati. Dr. Eckener je še izjavil, da je zelo utrujen, ker radi megle ni spal vsi noč. Najprej je treba, da se on in moštvo dobro prespe. Zato se zaenkrat še ne more vedeti, kdaj bo »Zeppelin« poletel v Berlin.

O nemških reparacijah

v Pariz, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Med Parižom in Londonom, kakor tudi sploh med kabineti zavezniških držav, se vrši živahna izmenjava misli o predlogu nemške vlade, da se skliče konferenca strokovnjakov glede ureditve nemških odplačil. Presenetljivi obisk Parker Gilberta v Parizu se smatra za poskus, pregovoriti zavezniške vlade k temu, da pridejo v komisijo neodvisni strokovnjaki, kakor je predlagala Nemčija, kar bi omogočilo udeležbo tudi ameriškim Združenim državam.

Težak položaj romunske vlade

Bukarešt, 2. nov. (Tel. »Slov.«) »Cuvelture« in »Adeverud« poročata, da bo Bratianu moral odstopiti.

v Berlin, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Berlinska »Kreuzzeitung« doznava o vsebini bodočega nemško-romunskega dogovora, da naj se romunske zahteve za bankovce in zlato zalogo, ki je bila izdana v času zasedbe Nemčije, poravnava pri narodni banki z zneskom 74 milijonov zlatih mark. Romunija bi se pri tem odrekla zablambi nemškega imetja, ki je bila dovoljena po določenih mirovne pogodbe, ter bi se nemška posestva valorizirala v romunski zlati renti. Pričakuje se, da bo pogodba podpisana tekom tega tedna.

Latinica v Turčiji

v Angora, 2. nov. (Tel. »Slov.«) Narodna skupščina v Angori je sklenila, da se uvede evropski alfabet in da se v tem smislu od 1. decembra dalje tiskajo v latinici vse uradne tiskovine in trgovska pisma. Do 1. januarja 1929 se smejo porabiti še ostali tiskani formularji. Ta hitrica se utemeljuje s tem, da so dosedanje poskusi pokazali, da se je mogoče latinici hitro priučiti.

Dr. Gosar - upornik v SLS

Zagrebski »Jutarnji list« je napravil pretekli teden iz nedolžnega, k večjemu nekoliko naivnega političnega pregleda v »Delavski Pravici« senzacionalno vest, kako da dr. Gosar član Jugoslovanskega kluba, bivši minister in ne vem kaj še, ne odobrava politike dr. Korošca ter se z njo bori za politiko KDK. Kljub temu, da je »Slovenec« takoj na to demantiral, da bi bil jaz kakorkoli v zvezi z dotičnim člankom v »Delavski Pravici«, je včerajšnje »Jutro« prineslo kar cel članek o dozdnevem uporu Gosarjevega levega krila v SLS. »Jutarnji list« pa ima zopet senzacionalno vest o nekaki disciplinarni preiskavi v stranki proti dr. Gosarju, o naraščajočem odporu proti dr. Korošcu, o nekem tajnem sestanku, ki je baje s tem v zvezi itd.

Vse te senzacije so čisto prazne izmišljotine. Da more to potrditi dr. Gosar sam, ga je naš urednik naprosil za tozadeven razgovor. Zopet delajo reklamo za me, kako bi se jim zahvalil, je z nasmehom začel g. minister.

KDK je očitno treba senzacij. Treba ji jih je zlasti glede SLS, ki se noče in noče razklati in razdrobiti kakor bi želeli gospodje pri KDK. In ker teh, tako zaželenih senzacionalnih dogodkov ni in jih noče biti, si jih morajo pač sami izmišljati, računajoč, da se bo to koga, ki ne pozna razmer, vendarle prijelo.

Kaj je s člankom v »Delavski Pravici«, ki je dal povod tej »senzaciji«?

Moje stališče je bilo vedno, da človek, ki stoji sredi javnega življenja ter zavestno vanj posega, za to svoje ravnanje tudi odgovarja. Zato sem vsako količino važno stvar, ki je izšla izpod mojega peresa, vedno tudi podpisal. Če bi se s politiko SLS in njenega šefa v resnici ne strinjal, bi tega nikdar ne povedal brezimno, kakor mi to pripisujejo »Jutarnji list« in »Jutro«. Svoje pomisleke bi povedal pred pristojnim strankinim forumom. Ako pa bi šel pred javnost, bi to storil tako, da bi lahko vsakdo vedel, kdo in zakaj je tako in tako rekel. To mislim je najmanj kar moramo v pošteni družbi zahtevati od vsakega poštenega človeka.

Sicer pa je članek, ki je dal povod tej »aferci« po moji osebi popolnoma nedolžen in kvečjemu le nekoliko naiven. Če bi iz podanih nepopolnosti v člankih in noticah »Jutra« in »Jutarnjega lista« hoteli delati senzacije, jih lahko dnevno napravimo celo kopico. Če nasprotniki ne bodo našli resnejših znakov nasprotij v SLS, kot je ta člančič, bomo zamajali čakali tudi le na senco kakega razpora v naši stranki.

Nasprotniki trdijo, da ne odobravate sedanje politike SLS, ker da je premalo slovenska in premalo delavska. Menda sklepajo to iz dejstva, da ste vi bili ravno v teh točkah radikalen zagovornik strankinih idej. Zato hočejo tu izbežati vaše mnenje.

Kolikor pa gre za obrambo slovenskih koristi v državni politiki si ne morem kaj, da ne bi zopet in zopet povedal tiste o človeku, ki je zažgal hišo, potem pa se skril in čakal, da pridejo gasiti. In ko ljudje res od vseh strani prihitijo ter prično gasiti in reševati, kar se da rešiti, zleze ta človek iz svojega skrivališča ter jih prične oštevati, da so prepozno prišli, da ne umejo gasiti itd.

Gospodje pri KDK zlasti pa oni pri SDS in SKS naj bi vendar povedali, kdo je centralizem in vse proti, čemur se danes borijo, tako strastno branil in uvajal? Mar se je kričevna razdelitev davčnih bremen na eni in dotacij iz državnega proračuna na drugi strani uvedla šele odkar je SLS na vladi? Ali ni bilo prej v tem pogledu še hujše? Vprašajmo naše ljudi kmete ali pa delavce, kakšne davke so prej plačevali?

In dalje! Naj bi gospodje od SD in SKS vendar povedali, kaj slovenskega so nam oni ohranili oziroma znova pridobili? Kako je bilo s slovensko univerzo? Kako z bivšim deželnim imetjem, kako s kompetenco oblastnih skupščin itd. itd.? Ali ni vsega tega pridobila Slovenija nazaj SLS, zapravili pa so nam to oni, ki bi sedaj radi veljali kot reševalci slovenskega naroda in njegovih pravic?

Ali naj Vam na to še kaj odgovorjam?

Kar se tiče dozdevnega upora levega (kršćansko-socialističnega) krila v stranki — o čemur zlasti »Jutro« na široko fantazira — sodim takole: Kolikor poznam zgodovino SLS, ima delavstvo, ki je organizirano v nji oziroma njenih ali vsaj njej prijaznih organizacijah danes še najmanj razloga biti nezadovoljno s strankino politiko. Če je kaka stranka sploh kdaj založila vso svojo politično moč za delavstvo in njegove pravice, potem je storila to poslednja leta SLS prav gotovo v polni meri. Tudi če bi bilo vse slovensko delavstvo politično popolnoma enotno organizirano ter bi si samostojno volilo svoje poslance, bi njegovo zastopstvo v parlamentu in vobče v državni politiki ne bilo niti za las jačje nego je danes. Nasprotno, namesto 20, 21 poslancev, ki so zadnja leta stali vedno vsi brezpogojno na braniku delavskih pravic in koristi, bi slovensko delavstvo zastopalo v parlamentu recimo 10 ali če hočete 12 poslancev. Ti bi po svojem številu, kakor tudi kot zgolj delavska skupina očitno manj pomenili nego pomeni celotni klub SLS.

Zato si ne morem misliti večjega nesmisla, kakor če bi se vprav danes delavsko krilo v SLS puntalo ter proti nji frondiralo.

Spopadi med poljsko in ukraj. mladino

v Varšava, 2. nov. (Tel. Slov.) Včeraj se je v Lvovu vršila proslava desetletnice, odkar so poljske formacije prostovoljcev osvobodile Lvov ukrajinske nadvlade. Pri tem je prišlo do krvavih nemirov, ker so ukrajinski študenti hoteli razbiti več poljskih spomenikov svobode, proti čemer so nastopili poljski študenti in policija. Na ukrajinski katedrali so razobesili ukrajinsko narodno zastavo, zato pa so poljski študenti popoldne obmetavali ukrajinski dijaški dom s kamenjem, dočim so ukrajinski študenti začeli streljati z revolverji. Pri tem je bilo ranjenih več kakor 80 oseb in je med njimi mnogo tako zelo ranjenih, da bodo najbrže umrli. Poljski študenti so razrušili dom ukrajinskih študentov. Policija je poleg tega prijela večje število ukrajinskih študentov na nekem shodu, na katerem so glasom policijskega poročila sklepali o tem, kako naj se krvavo maščuje nad Poljaki.

Rektor zavoda sv. Jeronima umrl

Rim, 2. nov. (Tel. Slov.) Včeraj popoldne je umrl monsignor Čuka, rektor zavoda sv. Jeronima.

Smrt monsignora Čuke pomeni za zavod sv. Jeronima veliko izgubo. — Čuka je letos prevzel vodstvo zavoda, ko je prišlo tozadevno do sporazuma med sv. Stolico in jugoslov. vlado. Prej je stal na čelu zavoda rimski kanonik monsignor Nardone; z imenovanjem monsignora Čuke je bila izpolnjena želja ne samo gojencev zavoda, temveč vseh katoliških Jugoslovancev. Sveti oče, kateremu pri-

pada pravica imenovanja, je rajnega rektorja zelo cenil ter se je večkrat za časa njegove bolezni telefonično informiral o njegovem stanju. Ljubljanski škof dr. Jeglič je sredi oktobra povodom svojega potovanja v Rim obiskal osebno monsignora Čuko, ki pa je sam izjavil, da nima upanja, da bi ozdravel.

Čuka, ki šteje okrog 60 let, je bil prej prošt v Dalmaciji; bil je mož široke naobrazbe in zelo konciljanten; žal, da je takoj, ko je prišel v Rim, začel bolehati; po večmesečnem hudem trpljenju je izdihnil priljubljeni rektor svojo plemenito dušo.

Zanimiva razprava o papeževih mirovni posredovanjih

v Berlin, 2. novembra. (Tel. Slov.) »Lokalanzeiger« poroča: V južni Nemčiji živeči katoliški pisatelj vitez Lama je pred dvema letoma izdal brošuro, v kateri je trdil, da je papež leta 1917. ponudil Nemčiji mir, katero ponudbo pa je takratni nemški državni kanceler Michaelis sabotiral s tem, da je dal papeškemu nunciju odklonilni odgovor. Michaelis takrat ni hotel dovoliti, da bi se Nemčija odrekla Belgije, ker ni hotel dovoliti, da bi papežu pripadala palna miru. To trditev označuje »Tägliche Rundschau« kot veliko laž, vsled česar je vitez Lama vložil proti dvornemu pridigarju Döhringu kot izdajatelju »Tägliche Rundschau« in proti bivšemu državnemu kancelerju Michaelisu tožbo. V tej tožbi je bil včeraj zaslišan pri-

sodišču tudi državni predsednik Hindenburg kot prič. Hindenburg je izjavil, da se niti on, niti Ludendorff, niti Michaelis, niti državni tajnik v zunanjem uradu Kühlmann pri obravnavanju papeževih mirovne ponudbe niso dali voditi po konfesionalnih vzrokih. Na prošnjo Michaelisa so pregovorili nemškega cesarja v kronskem svetu dne 11. septembra 1917, da je dal izjavo, s katero se odreka Belgiji. Od tega časa tudi ni bilo nobenih diferenc med nemško vlado in vrhovnim vojaškim vodstvom v vprašanju mirovni pogojev. V prihodnjih dneh bosta v tej zadevi zaslišana tudi bivši državni kanceler Michaelis in general Ludendorff kot prič.

Drobne vesti

Z Orčijo se bodo pogajanja o paktu prijateljstva odložila. Jugoslavija je stavila protipredloge.

Mussolini bo jutri ob priliki desetletnice »zmage pri Vittoriju Venetu« prisostvoval paradi 60.000 kmetov, katere se bo udeležilo tudi 30 tisoč bivših frontnih bojevnikov in 8000 vojnih invalidov.

Nov fašistovski drž. tajnik. Kralj je imenoval znanega italijanskega senatorja Enrica Coradinija za državnega tajnika.

Stresemann se je vrnil z dopusta. Nemški zunanji minister dr. Stresemann je včeraj končal svoj dopust in bo jutri zopet prevzel svoje vladne posle.

Neki tednik je priredil poskusno glasovanje za ameriške predsedniške volitve z 19 milijonov glasovnic, katero je pokazalo, da je bilo

63,2% glasov za Hooverja, 35,7% pa za Smitha. Zadnje stave za volitve se stavijo 1 : 4 na korist Hooverja.

Hči litovskega poslanika v Parizu Ristelhuewe je včeraj zvečer na nepojasnen način izginila iz stanovanja svojih staršev. Deklica je stara 20 let, je bila v zadnjem času večkrat zelo melanholično razpoložena in je že dvakrat poskušala napraviti samoumor.

Velike vremenske nezgode v Italiji. Slabo vreme, ki traja že več tednov, je napravilo velika opustošenja in poplave v severni Italiji, posebno ob Comskem jezeru, pri Brescii, Veroni, Livenzi, ob reki Padu in pri Tridentu. Mnogo krajev je poplavljenih, voda je porušila mostove, hiše, ali jih tako pokvarila, da so se hiše morale izprazniti. V dolomitih je bilo mnogo plazov ter so tam ceste zasute in promet na njih prekinjen.

To vendar danes vsak delavec ve: Kar ima slovensko delavstvo zaslonbe v javnem političnem življenju, zlasti pa v državni politiki, jo ima izključno po SLS. To mislim, bo vsaj na tihem sam zase priznal celo edini razredni poslanec v parlamentu, g. Petejan.

Nekaj drugega je kajpak če delavstvo danes ni zadovoljno s svojo usodo. Slab gmočni položaj, težak davek, brezposelnost, in še cela vrsta drugih nadlog tare danes delavstvo. Kdo vobče more biti danes zadovoljen s svojim položajem? Vprašajte našega kmeta. Pa ne samo našega, ampak kjerkoli drugod po svetu, pa boste slišali kako vam bo opravičeno tožil. Poglejte s kakšnimi težavami se mora delavstvo boriti v drugih državah. Vzemite podatke o milijonih brezposelnih in ogromnih izprtih kjer je naenkrat na desetisoče delavstva vrženih na ceste.

Res za nezadovoljstvo je dovolj povoda na svetu.

Samo da teh razmer nista krivi SLS in njena politika. Davčno breme, ki ga je naprtila na rame delavstvu vlada, v kateri je bila udeležna tudi naša SLS, je SLS za dobro polovico znižala. Če je danes delavski davek še prehud, je to samo dokaz, kako neusmiljeno so obremenili delavstvo tisti, ki nas napadajo, da nismo tega njihovega davka popolnoma odpravili.

Posredovanje dela in preskrba brezposelnih je uredila, kolikor je to v naših razmerah vobče mogoče urediti, vlada, ki je bila v nji zastopana SLS. Če ne bi bilo nič drugega kot le to, da je bilo s tem rešenega in delavstvu zagotovljenega danes že circa 40 milijonov popolnoma njegovega denarja, bi moral reči, da je to zanj pozitiven uspeh. Pod vlado SLS je delavstvo dobilo v obratih svoje priznane, pravnoveljne zaupnike. Pod isto vlado se je uredilo vprašanje odpiranja in zapiranja trgovin in obratov, pripravilo so se konvencije za zaščito našega delavstva v tujini, reforma zavarovanja itd. itd. Bratovske

Vprašanje zagrebske občine

Zagreb, dne 2. nov. 1928.

Za današnje notranje razmere v vrstah KDK so zelo značilni odnosi v mestnem zastopu. Kakor je znano, ima večino v tem zastopu takozvani Hrvatski blok, ki ga tvorijo federalisti in pristaši stranke prava. V ta blok sta vstopila tudi dva zastopnika HPS. Treba priznati, da je mestna večina pod načelstvom arhitekta Heinzla mnogo storila za napredek in procvit mesta. Toda KDK koalicija ni bila zadovoljna z mestno upravo in je uporabila vsa sredstva, da jo vrže in da se sama polasti oblasti na zagrebski mestni hiši. V tem njenem stremljenju so jo podprli tudi oni člani Hrvatskega bloka, ki so imeli osebne obračune z načelnikom Heinzlom in ki so mislili, da pridejo sami na njegovo mesto ali pa bodo mogli vsaj spraviti na to mesto svojega človeka. Tako je po politični nesposobnosti Hrvatskega bloka pal njegov načelnik in to ne zaradi kakega političnega vprašanja, temveč vsled »korupcije« v dozdnevni aferi z gradnjo mestne klavnice. Dosedanja večina se torej ni samo poklonila pred KDK, temveč se celo sama postavila na obtožno klopo.

Hrvatski blok je mislil, da se bo stvar po demisiji župana Heinzla zelo gladko razvijala in da bo v kratkem času izvoljen za župana upokojeni profesor, dr. Srkulj, ki je že enkrat bil zagrebski župan. Toda rešitev županske krize se je zavlekla in nič se ne ve, kaj se bo prav za prav zgodilo. Razpis novih volitev, ki jih želi KDK in ki jih je tudi forsirala, bi čisto razbil Hrvatski blok in privedel KDK na magistrat, ki bi potem še s tega mesta propagirala politična načela. Za KDK bi bil dober tudi komisarjat in sicer mnogo bolji, ko izvolitev novega župana, ker bi komisarjatu vendarle sledile volitve. Te bi bile po mnenju KDK za njo zlasti ugodne, ker bi se za časa komisarjata pomnožilo nezadovoljstvo volivcev, ki bi potem volili večinoma KDK.

Sedaj spoznava Hrvatski blok, kako velike napako je zagrešil, ker je šel na limanice samostojnih demokratov in radičevcev. Eni ko drugi bi nad vse želeli, da pridejo do mestnih dohodkov. Sam demokratom je pred očmi mestna hranišnica, seljački stranki pa osiguranje 30 milijonskega mestnega vplačila za oblastni proračun. Za nje je mesto Zagreb skoraj proračun oblasti, ker so ostali dohodki zagrebske oblasti le neznatni.

Kakor se vidi, bo imela rešitev vprašanja občinske uprave v Zagrebu tudi močan političen refleks in zato treba paziti, da se to vprašanje reši na način, da ne bodo trpeli škode interesi zagrebskega mesta in da ne postane mestni svet javna politična govorilnica KDK. Sedanja mestna večina naj še nadalje ostane v svojem sestavu, ker je pokazala dovolj aktivnosti in sposobnosti za komunalno politiko. Če ni mogoče nazaj poklicati na župansko mesto arhitekta Heinzla, potem naj bo izvoljen za župana mož, ki bo mogel voditi posle v dosednji smeri. Kot kandidati za to mesto se imenujejo ravnatelj katoliške banke Hrutič, prof. Karlovič, dr. Prebeg ali dr. Miškulin.

V interesu Hrvatskega bloka je, da postopa v tem vprašanju zelo oprezno, kajti če izgubi nespretno taktiko upravo mesta Zagreba, potem lahko zapoje nad vso svojo politiko: circumderunt me gemitus mortis, ker izven Zagreba nimajo nič in so se tu že izročili Pribeževu in radičevcem na milost in nemilost. Dr. D. J.

„Narodna politika“ - postane dnevnik

Do prvega aprila 1. 1927. je izhajala »Narodna Politika« enkrat na teden. S prvim aprilom pa je pričela izhajati dvakrat na teden, kmalu nato pa se je razširila in izhajala trikrat na teden. Danes pa izhaja že štirikrat na teden. Tako se je približal dan, ko postane »Narodna politika« dnevnik. Ta dan bo prvega januarja 1. 1929. »Narodna Politika« bo prinašala dobre in hitre informacije o vseh javnih vprašanjih. Ima svoje posebne poročevalce v vseh naših glavnih mestih. Razven tega bo objavljala izvirne dopise svojih dopisnikov v Sofiji, Krakovu, Lvovu, Parizu itd. »Narodna Politika« je danes edini katoliški hrvatski dnevnik. Ljudje, ki se zbirajo okoli »Narodne Politike« so učenci pokojnega dr. a. Kreka in so bili vedno z nami Slovenci v najbolj ozki zvezi. Zaradi tega priporočamo svojim prijateljem in čitateljem, da se z novim letom po možnosti naroče na »Narodno Politiko«. Naročnina znaša 40 dinarjev mesečno, kolikor znaša tudi naročnina vseh zagrebskih listov. Naši prijatelji se morajo zavesti, da je za našo skupno stvar mnogo bolje in pametneje, če črpajo informacije o hrvatski politiki in kulturi iz katoliškega lista, kakor pa iz raznih zagrebskih liberalnih listov, ki na vsakem koraku napadajo slovenski narod. Naj se zato »Narodna Politika« med nami čim najbolj razširi. Zlasti pa se naj naroče na njo naše trafike. Naši prijatelji naj povsodi zahtevajo samo »Narodno Politiko«. Tako bomo najbolje podprli hrvatske katolike v njih težkem delu.

Razven tega prosimo naše obrtnike, trgovce in industriale, da oglašajo tudi v »Narodno Politiko«. Ti oglašajo se bodo izplačali, ker se list mnogo čita v krogih, ki posedujejo velika gospodarstva.